

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3230/2017. (X. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 340/A. § (2) bekezdés a) pontja, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.III.10.654/2015/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró Csánics Sándor indítványozó (a továbbiakban: indítványozó, a perben felperes) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben megállapított tényállás szerint az indítványozó részére egészségkárosodása alapján 2009. március 20-tól kezdődően havi 27 000 Ft összegű rendszeres szociális járadékot állapítottak meg. Az indítványozó kérelme harmadik oldalán nemmel válaszolt arra a kérdésre, hogy részesül-e munkanélküli vagy szociális ellátásban (munkanélküli járadék, álláskeresői járadék, vállalkozói járadék, álláskeresőt ösztönző juttatás, keresetpótló juttatás, nyugdíj előtti munkanélküli segély, kereset-kiegészítés, önfoglalkoztatás támogatása, egységes támogatás).
- [3] A Közép-magyarországi Regionális Munkaügyi Központ Érdi Kirendeltsége 9281-1/2009-1302. ügyiratszámú határozatával 2009. március 20-tól 2009. december 14-ig álláskeresői járadékot folyósított az indítványozó számára. Erre a tényre tekintettel a Közép-magyarországi Regionális Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság 2009. december 3-án kelt határozatával visszavonta az indítványozónak rendszeres szociális járadékot megállapító határozatát. A határozat visszavonásának indoka az volt, hogy a 387/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján nem jogosult az ellátásra az a személy, aki rendszeres pénzellátásban, kereset-kiegészítésben, átmeneti kereset-kiegészítésben, jövedelem-kiegészítésben, átmeneti jövedelem-kiegészítésben, átmeneti járadékban vagy bányász dolgozók egészségkárosodási járadékában részesül. A határozat rögzítette, hogy az indítványozó annak ellenére nem tájékoztatta az álláskeresői járadék iránt benyújtott kérelméről, az ellátás folyósításáról az igazgatóságot, hogy 270 napon át álláskeresői járadék került részére folyósítására, ezért a rendszeres szociális járadékra 2009. március 20. napjától nem volt jogosult.
- [4] Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Nyugdíjbiztosítási Jogorvoslati Igazgatóság az elsőfokú határozatot a visszavonás vonatkozásában helybenhagyta.
- [5] Az indítványozó a jogerős határozatot keresettel támadta meg. A Fővárosi Munkaügyi Bíróság az első- és másodfokú határozatot hatályon kívül helyezte, és az alperest új eljárás lefolytatására utasította. A bíróság döntésének alapjául az szolgált, hogy az indítványozó felperes az álláskeresői járadék folyósításának megszüntetéséről szóló határozatot mutatott fel.
- [6] A bíróság ítéletében foglaltak alapján az alperes új eljárást indított, és az álláskeresői támogatás folyósítására tekintettel elutasította a rendszeres szociális járadék megállapítását. A határozat ellen az indítványozó fellebbezéssel élt, a másodfokon eljáró Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság Jogorvoslati Főosztálya helybenhagyta az elsőfokú határozatot. Az indítványozó keresetét a Fővárosi Munkaügyi Bíróság elutasította, az ítéletet a Kúria mint felülvizsgálati bíróság hatályában fenntartotta.
- [7] A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság Nemzetközi Megállapítási és Fegyveres Nyugdíjügyek I. Főosztálya 2014. július 2-án kelt határozatával az indítványozót 847 452 Ft jogalap nélkül felvett ellátás visszafizetésére kötelezte, a marasztalás összegét az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon eljáró Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság hatósági Főosztálya 809 130 Ft-ra módosította.

- [8] Az indítványozónak a jogerős határozat felülvizsgálata iránt benyújtott keresetét a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 40.M.3847/2014/9. számú ítéletével elutasította. Ítélete indokolásában a bíróság kiemelte, hogy a felperes annak ellenére vette igénybe a kétféle ellátást, hogy a folyósítás feltételeiről írásban kapott tájékoztatást. A bíróság szerint a felperes magatartása felróható volt, mert a rendszeres szociális járadék megállapítása iránti igénybejelentő lap aláírásával tudomásul vette, hogy a valótlan adatszolgáltatásból eredő kárért felelősséggel tartozik, illetve hogy minden olyan tény, adatot és körülményt be kell jelentenie, amely az ellátásra való jogosultságot érinti.
- [9] A jogerős ítélet ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel élt, amelyet a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.III.10.654/2015/2. számú végzésével hivatalból elutasított. Végzése indokolásában a Kúria rámutatott, hogy a perben alkalmazandó társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (Tny.) 93. § (4) bekezdése szerint a törvényen alapuló követelések adók módjára behajtandó köztartozásnak minősülnek. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 340/A. § (2) bekezdés a) pontja szerint nincs helye felülvizgálatnak az adóhatóságnál fennálló, továbbá az adók módjára behajtandó köztartozásnak minősülő fizetési kötelezettséget megállapító ügyekben, ha a közigazgatási hatósági ügyben vagy a bíróságot kiszabó határozatban megállapított fizetési kötelezettség, illetőleg kártalanítási összeg az egymillió forintot nem haladja meg. Mivel az indítványozó felperest visszafizetésre kötelező határozatban megállapított fizetési kötelezettség az egymillió forintot nem haladja meg, a Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontja alapján érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [10] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Kúria által alkalmazott Pp. 340/A. § (2) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Állítása szerint a felülvizsgálatot kizáró jogszabályi rendelkezés azért sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében a jogorvoslathoz biztosított jogát, mert az Alaptörvény nem tesz különbséget a rendes és a rendkívüli perorvoslatok között. A rendelkezés az indítványozó szerint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével is ellentétes, mert vagyoni alapon tesz különbséget az adók módjára behajtandó köztartozásnak minősülő fizetésre kötelezettek között a jogorvoslathoz való jog érvényesíthetősége tekintetében. Az indítványozó kiemelte, hogy a rendszeres szociális járadékra jogosultak kifejezetten szegény, jövedelemmel nem, vagy alig rendelkező személyek, akiknek járadéka csak több év alatt érheti el az egymillió forintos értékhatárt. Ezek az emberek az indítványozó szerint vagyoni helyzetük miatt nem fordulhatnak a jogerős bírói döntéssel szemben felülvizsgálatért a Kúriához, szemben a magasabb szociális ellátásban, vagy magas jövedelemmel rendelkezőkkel.
- [11] Az indítványozó az Alkotmánybíróság főtitkárának tájékoztatására figyelemmel kiegészítette indítványát, és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.III.10.654/2015/2. számú végzése, továbbá a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 40.M.3847/2014/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte az Alkotmánybíróságtól. Az indítványozó szerint a kúriai döntés a XV. cikk (1) és (2) bekezdését, továbbá a XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított pártatlan, tisztességes bírói eljáráshoz való jogát sérti, a jogerős ítélet következtében a II. cikkben rögzített emberi méltósághoz való joga sérült.
- [12] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek. Vizsgálata eredményeként az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okoknál fogva nem fogadható be.
- [13] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria végzését 2016. február 22-én vette át. Az indítványozó határidőn belül az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amely csak a támadott jogszabályi rendelkezésre vonatkozó indítványt tartalmazott. A felülvizsgálati kérelmet elutasító kúriai végzés és az elsőfokú ítélet megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az indítványozó csak 2016. július 19-én, a törvényi határidő lejártát követően, elkésztetten nyújtotta be, a határidő elmulasztása miatt igazolási kérelemmel nem élt, ezért az indítványozó bírói döntések elleni panasz befogadhatóságának további feltételeit az Alkotmánybíróság már nem vizsgálta.

- [14] 3.2. Az indítványozó által felvetett alkotmányossági kérdés az, hogy a felülvizsgálat értékhatárhoz kötése sérti-e a jogorvoslathoz való jogot, illetve a diszkrimináció tilalmába ütközik-e. Az Alkotmánybíróság ezeket a kérdéseket már több határozatában vizsgálta, de nem az indítványozó által támadott, közigazgatási perben alkalmazandó rendelkezés, hanem a Pp. 271. § (3) bekezdése, majd – a Pp. módosítását követően – (2) bekezdése vonatkozásában. Erre a tényre figyelemmel az Alkotmánybíróság áttekintette a fenti kérdésekben kialakított gyakorlatát, majd azt vizsgálta, hogy a közigazgatási, vagy annak szabályai szerint folyó más perekben a felülvizsgálat értékhatárhoz kötése kérdésében az alkotmányjogi panasz felvet-e olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely az Abtv. 29. §-a alapján a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolja.
- [15] Az indítványozó állítása szerint a felülvizsgálatot kizáró Pp. 340/A. § (2) bekezdés a) pontja ellentétes a XXVIII. cikk (7) bekezdésével, amely szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is többször vizsgálta a jogorvoslati jog és a felülvizsgálat összefüggését, és megerősítette azt a töretlen gyakorlatát, mely szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes (még nem jogerős határozatokkal szemben igénybe vehető) jogorvoslatokra vonatkozik, ezért a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – a jogorvoslathoz való joggal nem hozható összefüggésbe {például 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]; 3054/2015. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [9]; 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatára tekintettel – alkotmányossági összefüggés hiányában – a felülvizsgálatot kizáró, vagy feltételhez kötő jogszabályi rendelkezés a jogorvoslathoz való jog sérelmét nem veti tehát fel.
- [16] Az Alkotmánybíróság a felülvizsgálat értékhatárhoz kötését a kettőszázezer, az ötszázezer, az egymillió és a hárommillió forintos összeghatár vonatkozásában is vizsgálta már, és azt nem tartotta alkotmányellenesnek, illetve alaptörvény-ellenesnek {például 3054/2015. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [10]; 180/2010. (X. 20.) AB határozat, ABH 2010, 878.; 3100/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [11]–[17]}. Az Alkotmánybíróság határozataiban többek között arra hivatkozott, hogy a rendkívüli perorvoslatok szabályozásakor a törvényalkotót nagy szabadság illeti meg, a felülvizsgálat értékhatárhoz kötését pedig a legfőbb bírói fórum jogegységet biztosító alkotmányos szerepköre kielégítően indokolja. A Pp. 271. §-a a felülvizsgálatot kizáró, illetve feltételekhez kötő rendelkezéseket tartalmazza, de az (1) bekezdés l) pontja alapján törvény további esetekben is kizárhatja a felülvizsgálatot. Az indítványozó által támadott Pp. 340/A. § (2) bekezdés a) pontja ez utóbbi körbe tartozó, közigazgatási perben a felülvizsgálatot értékhatártól függően kizáró szabályt tartalmaz, melyet a Pp. 341. §-a értelmében társadalombiztosítási határozatok felülvizsgálata iránti perekben is alkalmazni kell. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány egyetlen olyan érvet, okot vagy indokot sem hoz fel a támadott rendelkezéssel kapcsolatban, amely ennek a szabálynak az eltérő alkotmányos megítélését vetné fel a Pp. már többször vizsgált 271. § (2) bekezdéséhez képest.
- [17] Az indítványozó szerint a felülvizsgálat értékhatárhoz kötése vagyoni helyzet szerinti megkülönböztetést jelent, ezért sérti a XV. cikk (2) bekezdését. Az Alkotmánybíróság a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatára hivatkozással rögzíti, hogy gyakorlata szerint meghatározott feltételek esetén hivatkozhat az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott határozataira. Az Alkotmánybíróság már korábban megállapította, hogy az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésben rögzített diszkrimináció-tilalom és az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése között megállapítható a lényegi azonosság. Az Alkotmánybíróság 1173/D/2007. AB határozatában már megvizsgálta, és nem találta a diszkrimináció tilalmába ütközőnek a felülvizsgálat értékhatárhoz kötését {3229/2012. (IX. 28.) AB végzés Indokolás [4], [7]}. Az Alkotmánybíróság határozatát a 663/D/2000. AB határozatra hivatkozással azzal indokolta, hogy a korlátozás „nem önkényes, mert az ügyek ésszerű határidőn belül történő befejezése az igazságszolgáltatással szemben felállított jogállami követelmény.” (ABH 2010, 1753, 1758.) Az a tény, hogy az indítványozó által támadott jogszabályi rendelkezés közigazgatási – vagy annak szabályai szerint folyó – perben köti a felülvizsgálatot értékhatárhoz, a diszkrimináció tilalmát érintő új alkotmányossági problémát az Alkotmánybíróság megítélése szerint nem hozott felszínre, ilyen összefüggésre az indítványozó sem hivatkozott.
- [18] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítvány a Pp. 340/A. § (2) bekezdés a) pontjára vonatkozóan a felülvizsgálat értékhatárhoz kötésével kapcsolatban új elemet, problémát nem tartalmaz, a felülvizsgálat értékhatárhoz kötése a közigazgatási perben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, aggályt nem vetett fel.

[19] A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. szeptember 26.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1077/2016.

